

Rechtsvraag (244) casus voor eerstejaars

Citation for published version (APA):

de Groot, G.-R. (1993). Rechtsvraag (244) casus voor eerstejaars. *Ars Aequi*, 42(6), 502-503.

Document status and date:

Published: 01/01/1993

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

wat al te summier heeft behandeld. Dat geldt niet voor Taco van der Zwaag (EUR), die zich uitstekend in het debat heeft georiënteerd en ook overigens een goed uitgewerkt en zeer leesbaar geschreven antwoord inzond. De boekenbon gaat naar hem. Een keuze uit het *Ars Aequi*

Libri-fonds mag gemaakt worden door de eerder genoemde Pieter-Paul van der Wouw uit Utrecht, R.G. Groen uit Rhoon, Willem de Klein uit Amsterdam, L. Janssen uit Rotterdam en Sonja Kruisinga uit Maastricht.

Rechtsvraag (224) casus voor eerstejaars

Prof.mr. Gerard-René de Groot*

Zoals te doen gebruikelijk stelt *Ars Aequi* ook thans weer eerstejaars in de gelegenheid hun 'groene' tanden in een casus te zetten.

Een weggelopen Rottweiler

Marietje Rozen was heel blij met het kleine hondje, dat zij op haar zevende verjaardag van haar oom Hans kreeg. Het is een kleine Rottweiler zo vertelde oom Hans haar. Na enig nadenken besloot Marietje de hond Hannes te noemen. Marietjes ouders schaften vervolgens een fraaie hondemand aan. Ondanks aandringen van Marietje mocht Hannes niet in haar kamer overnachten. De hondemand werd 's nachts voor haar slaapkamerdeur geplaatst. Dagelijks werd de hond uitvoerig door Marietje geknuffeld. Hannes groeide voorspoedig. Hij werd dagelijks uitgelaten, maar maakte ook geheel zelfstandig met enige regelmaat een wandeling door een naburig bos.

Na ruim een jaar — kort voor de zomervakantie — was Hannes plotseling verdwenen. Tijdens een langdurige speurtocht door buurt en bos werd de hond niet teruggevonden. Ook telefoontjes aan dierenasiel en politie leverden geen resultaat op. Marietje was buitengewoon treurig. Gelukkig werd haar aandacht spoedig afgeleid: de schoolvakantie begon! Marietje ging met haar ouders vier weken lang op campeervakantie naar Griekenland.

Als het gezin weer terugkomt, vinden ze een briefje van de politie, waarin wordt meegedeeld dat de vermiste hond vermoedelijk is ontdekt.

Aan hen wordt verzocht contact op te nemen met mevrouw Bloemers, die in een achter het bos gelegen naburige wijk woont. Mevrouw Bloemers heeft namelijk enige tijd geleden een hond gevonden en deze vondst twee weken geleden bij de politie gemeld. Wellicht zou het daarbij om de vermiste hond Hannes kunnen gaan. Telefonisch wordt een afspraak gemaakt. Al enkele uren later schikt het mevrouw Bloemers om de familie Rozen te ontvangen. Optimistisch stapt het gezin Rozen in de auto. Aangekomen bij mevrouw Bloemers blijkt ogenblikkelijk, dat de door mevrouw Bloemers gevonden hond inderdaad Hannes is. Vooral Marietje wordt ontstuimig begroet.

Mevrouw Bloemers vertelt, dat zij de hond in het bos had ontdekt, terwijl hij met een poot vast zat in een kennelijk door stropers geplaatste strik. Zij heeft de sterk bloedende hond meegenomen naar een dierenarts en vervolgens naar haar huis. Ze heeft ook een advertentie geplaatst in een wijkkrant, waarin zij melding maakte van haar vondst. Na drie weken was de hond gelukkig weer geheel hersteld en had het dier weer een gezonde eetlust. De hond was verder buitengewoon lief geweest, afgezien van een bepaald incident. Enkele dagen geleden kreeg mevrouw Bloemers bezoek van haar achterneef Pieters, die gekleed in drielig grijs en beige regenjas licht leunend op een wandelstok naar haar voordeur liep. Plotseling zag hij de hond. Bang als hij is voor honden, stak hij zijn wandelstok afwerend voor zich uit en riep met luide stem 'Af, weg, af'. De hond voelde zich kennelijk aangevallen en ging daarop zelf in de aanval. Lichamelijk letsel

* Prof.mr. Gerard-René de Groot is hoogleraar rechtsvergelijking en internationaal privaatrecht aan de Rijks-

universiteit Limburg.

werd niet toegebracht, maar zowel in de linker broekspijp als in de regenjas van Pieters zaten forse winkelhaken.

Terwijl zij dit vertelt, staat mevrouw Bloemers op en loopt naar een in de kamer staande secretaire. Ze opent een laadje en vist er enige papieren uit. De desbetreffende papieren deponeert ze op de tafel voor de heer en mevrouw Rozen. 'Ik neem aan, dat U bereid bent om deze rekeningen te betalen', zei ze.

Het blijkt om de volgende rekeningen te gaan:

- a een rekening van een dierenarts voor twee consulten en medicijnen (f 157,—);
- b vier rekeningen van een dierenzaak voor honddebokjes en hondeworsten (totaal: f 160,—);
- c advertentiekosten in de wijkkrant (f 30,—); en — last but not least —
- d rekeningen voor een nieuw driedelig grijs en een nieuwe regenjas (totaal: f 1750,—).

Al met al gaat het dus om rekeningen, die tesa-men ruim f 2000,— belopen. Nogal beteuterd bekijken de heer en mevrouw Rozen het stapeltje.

'U zult wel begrijpen', zegt mevrouw Bloemers, 'dat U Uw hond pas kunt meenemen, indien de betaling van deze rekeningen is geregeld. Overigens is en blijft het Uw hond. Voor elke verdere week, die de hond bij mij verblijft, zal ik U verdere f 40,— in rekening moeten brengen.'

Met een luid huilende Marietje achter in de auto rijdt het gezin Rozen naar huis. Onderweg schiet hen te binnen, dat de oudste dochter/zoon van hun bureu nu bijna een jaar rechtenstudie achter de rug heeft. Ze besluiten haar/hem de casus voor te leggen. 'Moeten al die rekeningen inderdaad door ons worden betaald?', zo vragen ze. En Marietje voegt er snikkend aan toe: 'En mag die akelige mevrouw mijn hond nu zomaar houden?'

Uw antwoord kunt U tot 15 juli 1993 zenden aan prof.mr. G.R. de Groot, Ambyerstraat Zuid 79, 6225 AD Maastricht. De beantwoording zal worden geplaatst in het oktobernummer van 1993.

Zoals gebruikelijk komt de beste eerstejaarsstudent-inzender in aanmerking voor een boekenbon van f 50,— en een keuze uit het Ars Aequi Libri-fonds. Andere serieuze eerstejaarsstudent-inzenders mogen een keuze maken uit genoemd fonds (zie de fondslijst in dit blad).

Rechtswraag (225) Romeins recht

Prof.mr. J.H.A. Lokin*

Omstreeks 200 na Christus, in de regeringsperiode van de Severi — Septimius Severus, Caracalla, Alexander Severus — speelde zich in de kringen van de Romeinse jet-set het volgende drama af.

Formosa en Pulcheria zijn twee geëmancipeerde Romeinse matrones, *sui iuris*. Zij staan bekend als de mooiste vrouwen van Rome en zijn wellicht dientengevolge aartsrivalen van elkaar. Formosa leeft al jaren samen (in concubinaat) met de play-boy Marcus. Marcus maakt voortdurend zware schulden, maar gelukkig is Formosa rijk en de verbintenis berust dan ook vol-

gens de society-kenners op een gezonde grondslag. Wanneer Marcus weer eens financieel in de nesten zit, vraagt hij geld te leen aan zijn vriend, de bankier Crassus, die hem wel 10.000 sestertiën wil lenen, maar daarvoor zekerheid verlangt. Marcus geeft daarop aan Crassus een zeer kostbare ring in pand, die aan Formosa toebehoort en die hij stiekem uit haar juwelenkistje heeft genomen. Crassus, die van mening is dat Marcus met instemming van Formosa heeft gehandeld, neemt de ring mee naar huis, maar laat hem op zijn schrijftafel liggen. Daar vindt zijn vrouw Pulcheria de ring. Zij weet van wie hij is — er is er in heel Rome maar één van — en vermoedt

* Prof.mr. J.H.A. Lokin is hoogleraar in het Romeins recht en zijn geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Gro-

ningen.

Rechtsvragen

Beantwoording rechtsvraag (224) casus voor eerstejaars

Prof. mr. Gerard-René de Groot*

Vraag

Zoals te doen gebruikelijk stelde *Ars Aequi* ook dit jaar weer eerstejaars in de gelegenheid hun 'groene' tanden in een casus te zetten.

Een weggelopen Rottweiler

Marietje Rozen was heel blij met het kleine hondje, dat zij op haar zevende verjaardag van haar oom Hans kreeg. Het is een kleine Rottweiler zo vertelde oom Hans haar. Na enig nadenken besloot Marietje de hond Hannes te noemen. Marietjes ouders schaften vervolgens een fraaie hondemand aan. Ondanks aandringen van Marietje mocht Hannes niet in haar kamer overnachten. De hondemand werd 's nachts voor haar slaapkamerdeur geplaatst. Dagelijks werd de hond uitvoerig door Marietje geknuffeld. Hannes groeide voorspoedig. Hij werd dagelijks uitgelaten, maar maakte ook geheel zelfstandig met enige regelmaat een wandeling door een naburig bos.

Na ruim een jaar — kort voor de zomervakantie — was Hannes plotseling verdwenen. Tijdens een langdurige speurtocht door buurt en bos werd de hond niet teruggevonden. Ook telefoontjes aan dierenasiel en politie leverden geen resultaat op. Marietje was buitengewoon treurig. Gelukkig werd haar aandacht spoedig afgeleid: de schoolvakantie begon! Marietje ging met haar ouders vier weken lang op campeervakantie naar Griekenland.

Als het gezin weer terugkomt, vinden ze een briefje van de politie, waarin wordt meegedeeld dat de vermiste hond vermoedelijk is ontdekt. Aan hen wordt verzocht contact op te nemen met mevrouw Bloemers, die in een achter het bos gelegen naburige wijk woont. Mevrouw Bloemers heeft namelijk enige tijd geleden een hond gevonden en deze vondst twee weken geleden bij de politie gemeld. Wellicht zou het daarbij om de vermiste hond Hannes kunnen gaan. Telefonisch wordt een afspraak gemaakt. Al enkele uren later schikt het mevrouw Bloemers om de familie Rozen te ontvangen. Optimistisch stapt het gezin Rozen in de auto. Aangekomen bij mevrouw Bloemers blijkt ogenblikkelijk, dat de door mevrouw Bloemers gevonden hond inderdaad Hannes is. Vooral Marietje wordt ontstuiptig begroet.

Mevrouw Bloemers vertelt, dat zij de hond in het bos had ontdekt, terwijl hij met een poot vast zat in een

kennelijk door stropers geplaatste strik. Zij heeft de sterk bloedende hond meegenomen naar een dierenarts en vervolgens naar haar huis. Ze heeft ook een advertentie geplaatst in een wijkkrant, waarin zij melding maakte van haar vondst. Na drie weken was de hond gelukkig weer geheel hersteld en had het dier weer een gezonde eetlust. De hond was verder buitengewoon lief geweest, afgezien van een bepaald incident. Enkele dagen geleden kreeg mevrouw Bloemers bezoek van haar achterneef Pieters, die gekleed in driedelig grijs en beige regenjas licht leunend op een wandelstok naar haar voordeur liep. Plotseling zag hij de hond. Bang als hij is voor honden, stak hij zijn wandelstok afwerend voor zich uit en riep met luide stem: 'Af, weg, af'. De hond voelde zich kennelijk aangevallen en ging daarop zelf in de aanval. Lichamelijk letsel werd niet toegebracht, maar zowel in de linker broekspijp als in de regenjas van Pieters zaten forse winkelhaken.

Terwijl zij dit vertelt, staat mevrouw Bloemers op en loopt naar een in de kamer staande secretaire. Ze opent een laadje en vist er enige papieren uit. De desbetreffende papieren deponert ze op de tafel voor de heer en mevrouw Rozen. 'Ik neem aan, dat U bereid bent om deze rekeningen te betalen', zei ze.

Het blijkt om de volgende rekeningen te gaan:

- a een rekening van een dierenarts voor twee consulten en medicijnen (*f* 157,—);
- b vier rekeningen van een dierenzaak voor hondebrokjes en hondeworsten (totaal: *f* 160,—);
- c advertentiekosten in de wijkkrant (*f* 30,—); en — last but not least —
- d rekeningen voor een nieuw driedelig grijs en een nieuwe regenjas (totaal: *f* 1750,—).

Al met al gaat het dus om rekeningen, die tesamen ruim *f* 2000,— belopen. Nogal beteuterd bekijken de heer en mevrouw Rozen het stapeltje.

'U zult wel begrijpen', zegt mevrouw Bloemers, 'dat U Uw hond pas kunt meenemen, indien de betaling van deze rekeningen is geregeld. Overigens is en blijft het Uw hond. Voor elke verdere week, die de hond bij mij verblijft, zal ik U verdere *f* 40,— in rekening moeten brengen.'

Met een luid huilende Marietje achter in de auto rijdt het gezin Rozen naar huis. Onderweg schiet hen te bin-

* Prof. mr. Gerard-René de Groot is hoogleraar rechts-

vergelijking en internationaal privaatrecht aan de Rijksuniversiteit Limburg.

nen, dat de oudste dochter/zoon van hun burens nu bijna een jaar rechtenstudie achter de rug heeft. Ze besluiten haar/hem de casus voor te leggen. 'Moeten al die rekeningen inderdaad door ons worden betaald?', zo vragen ze. En Marietje voegt er snikkend aan toe: 'En mag die akelige mevrouw mijn hond nu zomaar houden?'

Antwoord

Juristen worden vaak geconfronteerd met casus, waar de juridisch relevante vragen nog niet precies zijn geformuleerd. Ook bij de onderhavige rechtsvraag is zulks het geval. Het is daarom van belang om allereerst te bezien, welke civielrechtelijk relevante vragen achtereenvolgens moeten worden beantwoord. De volgende vragen kunnen mijns inziens worden onderscheiden:

- 1 Kan mevrouw Bloemers van de familie Rozen met succes betaling verlangen van de onkosten, die zij in verband met de 'opvang' van Hannes heeft gemaakt? Zo ja, wat is daarvan de juridische grondslag en welke kostenposten moeten precies worden vergoed?
- 2 Mag mevrouw Bloemers weigeren Hannes af te geven, zolang de familie Rozen de sub 1 bedoelde kostenposten niet heeft betaald?
- 3 Is de familie Rozen aansprakelijk voor de schade, die Hannes heeft toegebracht aan Pieters?
- 4 Is mevrouw Bloemers aansprakelijk voor de schade, die Hannes heeft toegebracht aan Pieters?
- 5 Kan mevrouw Bloemers weigeren Hannes af te geven, zolang de schade die Hannes aan Pieters heeft toegebracht, niet is vergoed?

Deze vragen zullen nu achtereenvolgens onder de loep worden genomen:

Vraag 1

Tussen mevrouw Bloemers en de familie Rozen bestaat geen contractuele band. Op grond van een overeenkomst kan mevrouw Bloemers dus geen betaling van een der genoemde kostenposten verlangen. Is er echter om een andere reden een verbintenis ontstaan op grond waarvan mevrouw Bloemers jegens de familie Rozen recht heeft op vergoeding van schade?

Een in casu voor de hand liggende grondslag voor een dergelijke betalingsverplichting is de in de artikel 6:198 e.v. geregelde zaakwaarneming.

Mevrouw Bloemers heeft zich immers 'willens en wetens en op een redelijke grond' ingelaten 'met de behartiging van eens anders belang, zonder de bevoegdheid daartoe aan een rechtshandeling of een elders in de wet geregelde rechtsverhouding te ontlenen.' Een van de gevolgen van een zaakwaarneming in de zin van artikel 6:198 is, dat de belanghebbende verplicht is om -voor zover zijn belang naar behoren is behartigd- aan de zaakwaarnemer de schade te vergoeden, die deze als gevolg van de waarneming heeft geleden. Of er sprake is van naar behoren behartigen van het belang van de belanghebbende, dient te worden beoordeeld naar het moment waarop de zaakwaarneming plaatsvindt. Terecht vermelden nagenoeg alle inzenders, dat in casu sprake is van een zich willens en wetens en op een redelijke grond inlaten met eens anders belang zonder de bevoegdheid daartoe te ontlenen aan een andere rechtshandeling. Of de rechtsverhouding tussen mevrouw Bloemers en de familie Rozen niettemin nog 'elders' in de wet is geregeld, zal hierna nog aan de orde komen.

Indien we aannemen, dat er sprake was van zaakwaarneming in de zin van artikel 6:198 e.v., zal vervolgens moeten worden beslist, welke kostenposten wegens die zaakwaarneming door de belanghebbende aan de zaakwaarnemer moeten worden vergoed. Alle inzenders menen, dat zulks het geval is met de rekeningen van de dierenarts en met betrekking tot het hondenvoer, hoewel sommige inzenders meenden, dat de hondeworsten wat aan de dure kant waren. Ik wijs er echter op, dat een Rottweiler een forse hond is, die gemakkelijk in staat is per week voor veertig gulden te verorberen.

Een inzender, Johan Suripatty, meent, dat de advertentiekosten niet door Rozen hoeven te worden vergoed. Hij schrijft: 'Mevrouw Bloemers hoefde niet perse die kosten te maken, omdat ze de hond direct had kunnen opgeven bij de politie. Zij zouden dan eventueel affiches van de hond kunnen verspreiden (de kosten hiervan zijn dan niet voor rekening van mevrouw Bloemers).' Suripatty stelt in een voetnoot echter eveneens: 'Het kan ook zijn dat mevrouw Bloemers denkt, dat de politie er toch niet veel werk van maakt en dat ze "voor de zekerheid" zo'n advertentie plaatst. In dat geval zou het redelijk zijn dat de Rozen deze kosten wel betalen (want de schade zou niet geleden zijn wanneer mevrouw Bloemers de hond niet opgenomen had in haar huis).' Ik

neig er toe om het eens te zijn met het gestelde in de geciteerde voetnoot. Overigens teken ik aan, dat wellicht ook de gemeentepolitie kosten van de door Suripatty vermelde affiches krachtens zaakwaarneming in rekening zou hebben kunnen brengen bij de familie Rozen.

Is de eerste vraag derhalve redelijk te beantwoorden aan de hand van de bepalingen over zaakwaarneming, (geheel) juist is een dergelijke beantwoording niet. Ons Burgerlijk Wetboek bevat namelijk ten aanzien van gevonden zaken een *lex specialis* voor de kosten die de vinder maakt met betrekking tot de door hem gevonden en bewaarde zaak. Die speciale regeling voor de kosten gemaakt ten aanzien van gevonden zaken vinden we in artikel 5:10. Slechts vier inzenders (Marieke Driessen, Hans Gijsbers, C.N.J. Kortmann en J.S. Vlieger) vermelden dit voor de correcte oplossing van onze casus belangrijke artikel.

Terecht wijst J.S. Vlieger er op, dat ook derhalve uitsluitend de bepaling van artikel 5:10 moet worden toegepast en niet de regeling van de zaakwaarneming, daar de regeling van de zaakwaarneming blijkens de bewoordingen van artikel 6:198 uitsluitend van toepassing is, indien de gene die de zaken waarneemt de bevoegdheid daartoe niet ontleent aan een rechtshandeling of een *elders in de wet geregelde rechtsverhouding*. De rechtsverhouding tussen een vinder die zijn vondst meldt bij de bevoegde autoriteiten en de eigenaar van het gevonden goed wordt evenwel geregeld door artikel 5:5 e.v. De algemene regeling van de zaakwaarneming is dan niet meer van toepassing.

Artikel 5:5 lid 3 stelt, dat een vinder, die een door hem gevonden en aangegeven zaak niet in bewaring geeft aan een gemeente, verplicht is om zelf voor bewaring en onderhoud zorg te dragen. Daarop inhoudelijk aansluitend bepaalt artikel 5:10 lid 1, dat de eigenaar verplicht is om de kosten van bewaring en onderhoud en tot opsporing van de eigenaar te vergoeden. De vinder is bevoegd om de afgifte van de zaak op te schorten totdat de gemaakte kosten zijn vergoed. Van groot belang is voorts, dat hetzelfde artikellid bepaalt, dat de verschuldigde kosten binnen een maand, nadat ze zijn opgegeven aan de eigenaar, moeten zijn voldaan. Gebeurt zulks niet, dan wordt de eigenaar geacht zijn recht op de zaak te hebben prijsgegeven. Op grond van deze be-

paling zal de familie Rozen derhalve de rekening van de dierenarts, alsmede de kosten voor voeding en de advertentiekosten moeten voldoen.

Moet echter ook de rekening voor het dierendelgrijs worden betaald aan mevrouw Bloemers om te voorkomen, dat de rechten op de hond Hannes worden verspeeld? Mijns inziens moet deze vraag in beginsel ontkennend worden beantwoord. Hans Gijsbers is deze mening ook toegegaan, maar meent in zijn antwoord niettemin, dat het verstandig is om de rekening toch te voldoen om zo in elk geval de hond weer snel in handen te krijgen. Vervolgens zou het voor het dierendelgrijs betaalde weer terug gevorderd kunnen worden wegens onverschuldigde betaling. Wil men Hannes snel weer terug hebben, dan is dit zeker een praktisch advies.

Bij het voorgaande past nog een aantekening. Indien iemand een zaak vindt, dient hij daarvan met bekwame spoed aangifte te doen. Geschiedt zulks, dan geldt de vergoedingsplicht beschreven in artikel 5:10. Marieke Driessen, C.N.J. Kortmann en Wytze van Leuveren wijzen er terecht op, dat men erover kan twifelen, of er in casu sprake is van aangeven 'met bekwame spoed'. Mevr. Bloemers wacht immers bijna twee weken met de aangifte. Mocht men derhalve de conclusie trekken, dat mevrouw Bloemers niet met bekwame spoed aangifte van haar vondst heeft gedaan, dan zal men in ieder geval voor de vergoeding van de in de eerste twee weken gemaakte onkosten moeten teruggrijpen op de algemene zaakwaarnemingsbepalingen.

Terecht wijst J.S. Vlieger er in zijn beantwoording op, dat bepaalde door de familie Rozen te betalen kostenposten (met name de dierenartsrekening en de advertentiekosten) door Rozen zouden kunnen worden verhaald op de stroper, zodra diens identiteit bekend wordt.

Vraag 2

Uitgangspunt bij de beantwoording van deze vraag vormt artikel 3:290: heeft mevrouw Bloemers een recht van retentie? Het genoemde artikel bepaalt, dat het retentierecht de bevoegdheid is die in de bij de wet aangegeven gevallen aan een schuldeiser toekomt om de nakoming van een verplichting tot afgifte van een zaak aan zijn schuldenaar op te schorten totdat de vordering wordt voldaan.

Bij de beantwoording van vraag 1 hebben we geconcludeerd, dat mevrouw Bloemers betaling van bepaalde kostenposten van de familie Rozen mag eisen. Weliswaar is mevrouw Bloemers verplicht Hannes weer terug te geven, maar reeds uit de algemene regels betreffende opschortingsrechten volgt, dat mevrouw Bloemers een retentierecht heeft. Mevrouw Bloemers heeft een direct opeisbare vordering op de familie Rozen (zie art. 6:38), zodat aan mevrouw Bloemers een opschortingsrecht ex artikel 6:52 toekomt, mits we aannemen dat er voldoende samenhang bestaat tussen de vordering die mevrouw Bloemers op de familie Rozen heeft en de plicht tot teruggave van de hond Hannes (zie voorts art. 6:57).

Voor wie zou twijfelen aan de samenhang van de vordering van mevrouw Bloemers op de familie Rozen en de plicht tot teruggave van Hannes, stelt het boven reeds aangehaalde artikel 5:10 de mogelijkheid van terughouding van de hond evenwel volstrekt buiten kijf.

Kortmann wijst er in zijn antwoord overigens terecht op, dat mevrouw Bloemers ex artikel 3:293 haar retentierecht ook kan uitoefenen voor de kosten die zij moet maken gedurende de periode, dat zij de hond op grond van haar retentierecht onder zich houdt.

Vraag 3

Bij de beantwoording van de derde vraag staat artikel 6:179 betreffende de aansprakelijkheid bij schade veroorzaakt door dieren centraal. Volgens dat artikel is de 'bezitter' van een dier aansprakelijk voor de door het dier aangerichte schade, tenzij aansprakelijkheid op grond van de vorige afdeling zou hebben ontbroken indien hij de gedraging van het dier waardoor de schade werd toegebracht, in zijn macht zou hebben gehad. Indien we aannemen, dat er geen sprake is van de door het woord 'tenzij' ingeleide uitzondering, zal dus de 'bezitter' van Hannes de door dit dier veroorzaakte schade op grond van artikel 6:179 moeten vergoeden. Wie is echter in casu de 'bezitter' nu het dier in kwestie was weggelopen en vervolgens was gevonden? De hond was door haar oom geschonken aan Marietje; zij was dus de eigenares van dat dier en had oorspronkelijk tevens het bezit van het dier.

Is Marietje vervolgens haar eigendom en diens gevolg ook het bezit kwijtgeraakt door het weglopen van de hond? In de onderhavige casus

kan deze vraag ontkennend worden beantwoord. Relevant is in deze de bepaling van artikel 5:19 lid 1. Dit artikel werd blijkens zijn antwoord in elk geval ontdekt door Johan Suripatty. De overige inzenders vermelden het artikel niet. Volgens artikel 5:19 verliest de eigenaar van tamme dieren daarvan de eigendom, wanneer deze dieren, nadat zij uit zijn macht zijn gekomen, zijn verwilderd. Van een dergelijke verwildering was in casu geen sprake. Marietje heeft op grond van deze bepaling eigendom en bezit niet verloren.

Is vervolgens echter mevrouw Bloemers bezitter van de Rottweiler geworden door dit dier te 'vinden'? Niet zelden zal een vinder inderdaad bezitter van het door hem gevondene worden. Dit is met name het geval, indien de vinder ogenblikkelijk beslist het gevondene zelf te houden. Mevrouw Bloemers heeft echter aangifte van haar vondst bij de politie gedaan. Jos van Geloven stelt daarom terecht: 'Zeer goed te verdedigen valt in deze casus dat mevrouw Bloemers zich de hond niet heeft toegeëigend maar als houder voor de rechtmatig eigenaar is aan te merken. Zij plaatste immers een advertentie en meldde de vondst bij de politie.'

De conclusie luidt dan, dat Marietje nog steeds bezitter van Hannes is en mevrouw Bloemers houder is voor een onbekende bezitter/eigenaar. Deze bezitter is dan voor de daden van het dier risicoaansprakelijk.

Geldt deze risicoaansprakelijkheid voor dieren nu ook, indien de eigenaar een minderjarige is. Artikel 6:183 geeft een antwoord op deze vraag. Terzake van de bedoelde risicoaansprakelijkheid kan geen beroep worden gedaan op de jeugdige leeftijd van betrokkene. Indien de eigenaar van een dier echter de leeftijd van veertien jaar nog niet heeft bereikt, is in zijn plaats diegene aansprakelijk die over dat kind de ouderlijke macht of voogdij uitoefent. Niet Marietje is derhalve aansprakelijk voor de daden van Hannes, doch haar ouders zullen de door Hannes veroorzaakte schade moeten vergoeden.

Moet nu inderdaad de gehele schade, die Pieters beweert te hebben geleden, worden vergoed? In de eerste plaats lijkt het mij onbillijk om een geheel nieuw drielidig grijs pak in rekening te brengen, aangezien slechts de broek beschadigd was. De vorige zin lees ik in de beantwoording van J.S. Vlieger. Ook mevrouw Deleek-Bovee betwijfelt of een beschadiging van de linker broeks-

pijp voldoende is om het gehele pak in rekening te brengen. Of dit zo is, hangt mijns inziens van de vraag af, of nog een broek kan worden aangeschaft, die perfect bij de twee andere grijze delen past of niet. Is zulks niet het geval, dan is het gehele drielidig naar de maan. Aan twee van drie delen heeft men eigenlijk niets, althans niet voor representatieve doeleinden, men kan die delen uitsluitend gebruiken om daarin gehuld in de tuin te gaan wieden.

Een andere vraag is echter, of de schadevergoedingsplicht niet wegens eigen schuld van de geïdende moet worden verminderd (artikel 6:101). Van een dergelijke eigen schuld is sprake, indien de schade mede een gevolg is van een omstandigheid die aan Pieters kan worden toegerekend. Of daarvan in casu sprake is, is een kwestie van waardering van feiten. Zelf vind ik het gedrag van Pieters oirbaar; Hannes dacht daar echter anders over en met hem wellicht ook menig jurist.

Vraag 4

Wytze van Leuven wijst er terecht op, dat het denkbaar is, dat mevrouw Bloemers naast de familie Rozen aansprakelijk is. Ik citeer uit diens antwoord:

'Nu zij de hond al 4 weken in huis heeft, zal ze ook op het beest moeten passen en het in de gaten moeten houden. Zeker als ze haar achterneef op bezoek verwachtte en weet dat hij bang is voor honden. Wie een (huis)dier onder zich heeft, heeft toch de plicht om te zorgen dat anderen daarvan geen last ondervinden. Van die plicht is mevrouw Bloemers als "niet-eigenaar" niet ontslagen.'

De eventuele aansprakelijkheid van mevrouw Bloemers is echter dan niet op artikel 6:179, doch op artikel 6:162 gebaseerd. Indien men aanneemt, dat mevrouw Bloemers aansprakelijk is — en dat is weer een kwestie van waardering van feiten — dan is zij naast de familie Rozen hoofdelijk aansprakelijk voor de door Pieters geleden schade (art. 6:102). Indien mevrouw Bloemers de schade van Pieters vergoedt, heeft zij een (gedeeltelijk) regresrecht op de familie Rozen. Hoeveel zij in een dergelijk geval kan terugvorderen van de familie Rozen hangt af van de mate waarin aan mevrouw Bloemers toe te rekenen omstandigheden tot de schade hebben bijgedragen (zie artikel 6:101, in combinatie met 6:10 en 6:102).

Vraag 5

Ter beantwoording van deze vraag haal ik enkele interessante passages uit de beantwoording van André Moerman aan:

'Dat de familie Rozen aansprakelijk is jegens de achterneef van mevrouw Bloemers, betekent geenszins dat ze de rekening van achterneef Pieters aan mevrouw Bloemers dient te betalen. Wanneer mevrouw Bloemers de rekening nog niet aan haar achterneef heeft betaald, dan hoeft de familie Rozen deze niet aan mevrouw Bloemers te betalen. Er geldt dan ook geen retentierecht voor deze rekening. Wanneer mevrouw Bloemers de rekening wel aan haar achterneef heeft betaald, dan is naar mijn mening de centrale vraag, of dit tot de taak van een zaakwaarnemer behoort.'

Ook in het antwoord van H. Schouten wordt dit probleem aangestipt.

Terecht onderstreept Moerman, dat de familie Rozen aan Pieters moet betalen en niet aan mevrouw Bloemers. Indien Pieters nog niet is betaald, kan mevrouw Bloemers derhalve geen retentierecht op Hannes uitoefenen om druk uit te oefenen op de familie Rozen om de schade van neef Pieters te vergoeden. Als mevrouw Bloemers echter de schade van Pieters heeft vergoed, ligt dit anders. We dienen daarbij twee verschillende situaties te onderscheiden.

Indien op grond van de feiten moet worden geconcludeerd, dat mevrouw Bloemers naast de familie Rozen hoofdelijk aansprakelijk was voor de door Pieters geleden schade en zij die schade heeft vergoed, dan heeft zij in beginsel een gedeeltelijk regresrecht op de familie Rozen. Het is verdedigbaar, dat er tussen dit regresrecht en de verplichting tot teruggeven van de hond Hannes een zo nauw verband bestaat, dat mevrouw Bloemers een retentierecht op de hond heeft, totdat de familie Rozen hun verplichting tot meebetalen aan de aan Pieters vergoede schade is nagemaakt. Deze mening wordt echter niet door iedereen gedeeld. Eveneens heel verdedigbaar stelt Kortmann in zijn antwoord, dat hij betwijfelt, of er in een dergelijk geval is voldaan aan de connexitseis van artikel 6:52 lid 2! Hij stelt: 'Immers, aan het connexitseisvereiste wordt niet voldaan. De rechtsverhouding vinder-rechthebbende met bijbehorende verbintenissen impliceert immers an sich geen schadevergoedingsplicht voor door de hond aan derden toegebrachte schade.'

Denkbaar is ook, dat mevrouw Bloemers — alle feiten afwegende — weliswaar niet aansprakelijk was voor de door Pieters geleden schade, maar die schade wel heeft vergoed in het kader van haar zaakwaarneming. In beginsel zal een dergelijke betaling niet tot de taak van een zaakwaarnemer behoren. Denkbaar is echter, dat Pieters echter anders beslag op de hond had willen leggen om door verkoop van de hond zijn vordering op het vermogen van de onbekende eigenaar te verhalen. In een dergelijk geval zou betaling van de vordering van Pieters een redelijke daad van zaakwaarneming zijn. Mevrouw Bloemers kan in een dergelijk geval van de familie Rozen op grond van zaakwaarneming terugbetaling van het door haar betaalde vorderen. Zij heeft dan een retentierecht op Hannes, zolang de familie Rozen niet terug betaalt.

Tenslotte

Het was verheugend, dat ik onverwacht veel antwoorden op de gestelde rechtsvraag ontving: in totaal 22 stuks, waarvan 21 als serieus moeten worden gekwalificeerd. Van de inzenders studeren acht aan de Open Universiteit, vier aan de Rijksuniversiteit Limburg, twee aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, drie aan de Vrije Universiteit, twee aan de Rijksuniversiteit Leiden, twee aan de Universiteit van Amsterdam en een aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Antwoorden van studenten van de universiteiten te Groningen, Rotterdam en Tilburg ontbraken. Het ontbreken van Groningse inzendingen is begrijp-

pelijk: naar ik veronderstel hebben Groningse studenten zich massaal geworpen op de beantwoording van de in hetzelfde *Ars Aequi*-nummer geplaatste boeiende rechtsvraag van *hun* professor Lokin. Voor het ontbreken van antwoorden uit Rotterdam en Tilburg heb ik geen voor de hand liggende verklaring.

De kwaliteit van de meeste antwoorden was — althans voor eerstejaars — redelijk tot goed, slechts één antwoord vond ik volstrekt beneden de maat. Na aarzeling tussen enkele goede antwoorden heb ik besloten om de uitgelofde boekenbon toe te kennen aan J.S. Vlieger uit Amsterdam, uit wiens werk in het voorgaande al meerdere malen is geciteerd. Een keuze uit het *Ars Aequi* Libri-fonds mag - wat mij betreft - worden gemaakt door: Robert Bergman (Alkmaar), B. Deleek-Bovee (Hechtel-Eksel), Frida Doets (Heemstede), Marieke Driessen (Weert), Moniek van Egmond (Grave), Jos Frieling (Amsterdam), Jos van Geloven (Schiedam), Hans Gijsbers (Winterswijk), Rita van Ham (Hulsberg), Karen Koning (Brussel), C.N.J. Kortmann (Nijmegen), Wytze van Leuveren (Maastricht), Marte van der Loop (Den Haag), Erik Loos (Heerlen), David Meijeren (Middelburg), André Moerman (Arnhem), Andrea Nieuwendijk (Amstelveen), Harm Schouten (Maarsse), Johan Suripatty (Beuningen), R.A.M. Visser (Leiden). Zij hebben er allen blijk van gegeven het burgerlijk recht op eerstejaars niveau al goed te beheersen. Ik twijfel er trouwens niet aan, dat we sommige van deze namen in de komende veertig jaren nog vaker in de kolommen van Nederlandse juridische tijdschriften zullen tegenkomen.

Beantwoording rechtsvraag (225) Romeins recht

Prof.mr. J.H.A. Lokin*

Vraag

Omstreeks 200 na Christus, in de regeringsperiode van de Severi — Septimius Severus, Caracalla, Alexander Severus — speelde zich in de kringen van de Romeinse jet-set het volgende drama af.

Formosa en Pulcheria zijn twee geëmancipeerde Romeinse matrones, *sui iuris*. Zij staan bekend als de mooiste vrouwen van Rome en zijn wellicht dientengevolge aartsrivalen van elkaar. Formosa leeft al jaren samen (in concubinaat) met de play-boy Marcus. Marcus maakt voortdurend zware schulden, maar gelukkig is Formosa rijk en de verbintenis berust dan ook volgens de society-kenners op een gezonde grondslag. Wanneer

* Prof.mr. J.H.A. Lokin is hoogleraar in het Romeins

recht en zijn geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen.